

×

NAJAARSPROGRAMMA 2016

Studium Generale

Zet aan tot denken.

Welkom bij Studium Generale

Studium Generale stelt prikkelende vragen en zet aan tot denken. We zijn er voor academische verbreding en verdieping, naast je studie of werk. In discussies, lezingen, talkshows en blogs koppelen we wetenschap aan actuele maatschappelijke ontwikkelingen. We gaan voorbij de grenzen van disciplines en de waan van de dag. Bij ons ontmoeten wetenschappers, studenten en andere nieuwsgierige mensen elkaar, op zoek naar nieuwe vragen, antwoorden en perspectieven.

Leren op niveau dus, en nadenken omdat het leuk is! Voor wie niet houdt van zwart-wit-denken.

Iedereen is welkom en toegang is gratis.

POSTADRES

Studium Generale
Lange Nieuwstraat 106
3512 PN Utrecht

CONTACT

Website: www.sg.uu.nl
E-mail: info@sg.uu.nl
Telefoon: 030-253 2436

LOCATIES

Academiegebouw

Domplein 29
3512 JE Utrecht

Filmtheater 't Hoogt

Hoogt 4
3512 GW Utrecht

Hofman Café

Janskerkhof 17A
3512 BM Utrecht

TivoliVredenburg

Vredenburgkade 11
3511 WC Utrecht

Utrecht Science Park

Heidelberglaan 11
3584 CS Utrecht

Winkel van Sinkel

Oudegracht 158
3511 AZ Utrecht

Voorwoord

Wie weet het beter?

Betweters weten het graag beter. Maar wat doe je als iets niet weet? Dan ga je op onderzoek uit. Dat doen we dit najaar met wetenschappers, kunstenaars en andere onderzoekende geesten op het gloednieuwe Betweter Festival op vrijdagavond 30 september in TivoliVredenburg.

Het is de kers op de taart van ons nieuwe seizoen. Met veel vertrouws, maar ook veranderingen. In plaats van het broodje bij de lunch gaan we bijvoorbeeld rond borreltijd korte Engelstalige lezingen serveren met een drankje erbij. Zo maken we Studium Generale ook toegankelijk voor hen die het Nederlands (nog) niet machtig zijn. Zo kunnen nog meer verschillende mensen elkaar bij onze activiteiten ontmoeten!

Denk je alles te weten van zwaartekrachtgolven of instituties? Of juist veel te weinig? Studium Generale zet je aan tot denken met relevante kennis, interessante feiten, spraakmakende meningen en goede gesprekken. Wetenschapper of know-it-all: iedereen die zich niks laat wijsmaken, is bij ons aan het goede adres!

MAUD RADSTAKE

DIRECTEUR STUDIUM GENERALE

Culturele Zondagen Colleges

Kennis voor Utrecht

Dit najaar kan je twee keer op zondag je kennis bijspijkeren tijdens het Culturele Zondagen College, een samenwerking tussen Culturele Zondagen en de Universiteit Utrecht. Over kunst in de openbare ruimte en sociaal ondernemerschap in Nederland: komt dat horen!

4 SEPTEMBER & 30 OKTOBER
13.30 – 14.30 UUR

WINKEL VAN SINKEL
TUINZAAL/BALZAAL

© Photocase.com / Johanna Wittig

Uitfeest: Kunst ontregelt

**4
SEP**

Radio's op de stoep in de Utrechtse binnenstad die voorbijgangers vragen om geld. Wat moet je daar nou mee? Dr. Sigrid Merx (Theater-, Film- en Televisiewetenschap, UU) onderzoekt hoe kunstenaars je laten nadenken over de stad.

Win-Win: Waar is de winst?

**30
OKT**

Sociaal ondernemerschap is *hot business*: eigen baas zijn en tegelijk de wereld verbeteren. Prof. dr. Erik Stam (Economie, UU) onderzoekt het veranderende ondernemerschap in Nederland en bespreekt hoe economische én sociale groei samen kunnen gaan.

De Privacyrede

Altijd bij de les

Niet alleen de onderwijzer houdt scholieren en studenten in de gaten. Er komen steeds meer volgsystemen die gedrag en prestaties van jongeren af aan in kaart brengen, beoordelen en sturen. Spijbelen of een slecht cijfer verborgen houden, is er dus niet meer bij. Maar betekent leren niet juist dat je fouten mag maken? Gaan we zo naar een wereld vol brave burgers? Of kunnen we tegen de beslissingen van deze systemen in beroep? In De Privacyrede van 2016 deelt prof. dr. Mireille Hildebrandt (RUN en VU Brussel) haar visie op de verstrengeling van technologie en onderwijs.

In samenwerking met SETUP en SURF.

6 SEPTEMBER
20.00 – 21.30 UUR

ACADEMIEGEBOUW
AULA

Op losse schroeven

Kansen en bedreigingen voor een open samenleving

Sla de krant open en de schrik slaat je om het hart. Psychiatrische patiënten belanden op straat. Doorgeschoten maatregelen tegen terrorisme creëren schijnveiligheid. En rechters trekken aan de noodrem vanwege de aanhoudende roep om zwaarder te straffen. Er lijkt steeds minder vertrouwen te zijn in de voorheen rotsvaste funderingen van de maatschappij. Onrust is er ook over de geringe kansen voor net-afgestudeerden op de arbeidsmarkt, de groeiende kloof tussen arm en rijk, en de perverse prikkels in de pers. Moet het roer om?

Beleidsmakers reageren op de maatschappelijke ophef met ter-

men als 'impact' en 'transparantie'. Wie kan daar nou tegen zijn? Dat rooskleurige scenario voor de samenleving gaat gepaard met rendementsdenken en decentralisatie. Burgers moeten zichzelf redden, maar kan dat wel? Flexibiliteit wordt verwacht, terwijl zekerheden wegvallen. Zo laten we de klassieke verzorgingsstaat langzaam achter ons. Maar welke instituties komen daar voor in de plaats en hoe moeten we die inrichten?

De sprekers in deze serie stellen hun diagnose en geven alternatieven. Wat kunnen we doen om weer vaste grond onder de voeten te krijgen?

I.s.m. Faculteit Sociale Wetenschappen en strategisch thema Institutions for Open Societies.

SEPTEMBER & OKTOBER
20.00 – 21.30 UUR

ACADEMIEGEBOUW
AULA

© Studium Generale

Voor studenten te volgen binnen de cursus **De kracht van instituties** (201600020). Na-inschrijving op 22/23 augustus via Osiris.

7
SEP

Autoriteit in crisistijd
Prof. dr. Maarten Hajer
(Geowetenschappen, UU)

14
SEP

Wie geneest de geestezorg?
Prof. dr. Philippe Delespaul
(Zorginnovatie in de GGZ, Maastricht University)

21
SEP

Wantrouwen en het recht
Prof. dr. Kees van den Bos (Sociale Psychologie, UU)

28
SEP

Alles voor de veiligheid
Prof. dr. Ira Helsloot (Besturen van Veiligheid, Radboud Universiteit)

5
OKT

De journalist als luis in de pels?
Dr. Remko van Broekhoven (Politieke Filosofie, UU) en Xandra Schutte (De Groene Amsterdammer)

12
OKT

Werk aan de winkel
Dr. Charissa Freese (Human Resource Studies & Reflect, Tilburg University)

19
OKT

Wiens schuld is het?
Prof. dr. Ewald Engelen (Geographies of Globalization, UvA)

26
OKT

Lagerhuisdebat
Met o.a. prof. dr. Moniek Kremer (Actief Burgerschap, UvA) en dr. Eefje Steenvoorden (Sociale Wetenschappen, EUR)

Filosofisch Café

Liefde voor wijsheid

Vier filosofen analyseren de wereld om hen heen om die beter te begrijpen. Van migratie en waarheid tot sport en porno. Wees welkom en denk mee tijdens het Filosofisch Café Utrecht.

I.s.m. het departement Filosofie en Religiewetenschap en studievereniging FUF.

SEPTEMBER T/M DECEMBER
20.15 – 22.00 UUR

HOFMAN CAFÉ

© FAT Architecture

Over grenzen

**13
SEP**

De vluchtelingeninstroom brengt dilemma's met zich mee. Nieuwkomers moeten integreren, maar wanneer slagen ze daarin? Moeten ze worden 'als wij'? Een kritische blik van Tamar de Waal (Paul Scholten Centre, UvA) op Nederlands inburgeren.

Topsport

**8
NOV**

Ondanks problemen als doping, match-fixing en commercialisering blijven we massaal met bewondering naar topsport kijken. Dr. Jan Vorstenbosch (Praktische Filosofie, UU) roept de hulp in van de filosofie om deze paradox te begrijpen.

Harde waarheid

**11
OKT**

Het enige dat ik zeker weet, is dat ik niets zeker weet, zei Socrates. Maar geldt dat ook voor 'keiharde' wiskunde en logica? Dr. Rosalie Iemhoff (Theoretische Filosofie, UU) over zekerheid, waarheid en waarom je als filosoof wel of niet zonder die twee kunt.

Porno is prima?

**13
DEC**

Porno zou jongeren losbandig maken, vrouwen onderdanig en seks beroven van liefde. Maar is dat zo? Prof. dr. Catarina Dutilh Novaes (Theoretische Filosofie, RUG) onderzoekt ons beeld en de ethiek van porno.

Science Café Utrecht

Wetenschap in de etalage

Geluk, muziek en kick pluizen we dit najaar wetenschappelijk uit met onderzoekers vanuit diverse disciplines. Schuif aan, laat je verrassen en praat mee in het slimste café van Utrecht!

I.s.m. TivoliVredenburg & RTV Utrecht.

SEPTEMBER T/M NOVEMBER
20.30 – 22.00 UUR

TIVOLIVREDENBURG
CAFÉ HET GEGEVEN PAARD

© TivoliVredenburg / Koen Peters

Geluk

19
SEP

Wat is geluk en hoe meet je het? Spinnende katten, kwispelende honden en huppelende koeien zien wij als gelukkig. Maar hoe weet je of dat echt zo is? En als geluk ons leven waardevoller maakt, is dat dan niet een betere maatstaf dan het bnp? Met o.a. dr. Claudia Vinke (Gedragsbiologie, UU).

Muziek

17
OKT

Een avond over hoe muziek onze gevoelens bespeelt. Van meeslepende soundtracks tot de nieuwe 'Black Renaissance' in de popmuziek. En van protestnummers als politiek middel tot de onweerstaanbare aantrekkingskracht van muziek. Met o.a. prof. dr. Emile Wennekes (Muziekwetenschap, UU).

Kick

21
NOV

Of je het nu haalt uit extreme sporten of een beetje 'drank & drugs', een kick is voor velen aanlokkelijk. Bungeejumpen, een pilletje op een feestje of een berg beklimmen. Deze vorm van *thrill seeking behavior* is natuurlijk niet zonder gevaar. Waarom zoeken we het op? Is de kick verslavend? Met o.a. docent dr. Christel Lutz (Psychologie, UCU).

Herman Philipse in gesprek met...

Kritische denkers over actuele dilemma's

Heikele kwesties polariseren het publieke debat. Een groot deel van de Nederlandse bevolking ervaart dagelijks discriminatie, terwijl anderen dit ontkennen. Ook over duurzame vooruitgang is er onenigheid. Politici roepen dat ze klimaat belangrijk vinden en Stichting Urgenda won de klimaatzaak, maar toch ging de regering tegen het oordeel van de rechter in beroep. Laat ze zich leiden door financiële prikkels? De politieke agenda wordt in toenemende mate bepaald door emoties. Durft de politiek nog wel impopulaire maatregelen te nemen of luistert ze te veel naar

de onderbuikgevoelens van de kiezer? Vragen op het gebied van diversiteit, duurzaamheid en democratie maken tegenstellingen zichtbaar. Hoe komen we verder?

Prof. dr. Herman Philipse (Filosofie, UU) gaat het gesprek aan met Zihni Özdil, Marjan Minnesma en Femke Halsema. Kritische denkers met een frisse, dwarse, maar ook concrete visie op de toekomst.

**20
SEP**

Hoe inclusief is Nederland?
Zihni Özdil (historicus en auteur)

**18
OKT**

Klimaatverandering: wie neemt het voortouw?
Marjan Minnesma (directeur Urgenda)

**22
NOV**

Bedreigt populisme de democratie?
Femke Halsema (auteur en voormalig politicus)

SEPTEMBER T/M NOVEMBER
20.00 – 21.30 UUR

ACADEMIEGEBOUW
AULA

© Photocase.com / David-W-

EN Movies & science

In the line of fire

Although they might seem irreconcilable, freedom and violence go hand in hand. Violence is oppressive, but in the battle for freedom you cannot stand on the sidelines or shirk from a fight. Through the films in this series we examine the link between freedom and violence.

Research focus area Cultures, Citizenship and Human Rights & Cinema 't Hoogt.

Free entry, reserve tickets at www.hoogt.nl or get them at the ticket booth.

OCTOBER & NOVEMBER
7.00 – 9.15 PM

CINEMA 'T HOOGT
THEATRE 1

© Gratisography.com

Cartel Land

**OCT
3**

The effects of the Mexican drug war are devastating. While government forces are incapable of stopping the murderous cartels, citizens form vigilante groups to uphold the law themselves. Q&A with dr. Martijn Oosterbaan (Cultural Anthropology, UU). Where do we draw the line between good and evil?

Frame by Frame

**OCT
31**

When the Taliban ruled Afghanistan, taking pictures was forbidden. This ban is now lifted. Four Afghan photojournalists try to reframe their land for the world, but it's not without risk. Q&A with prof. Sandra Ponzanesi (Media and Culture Studies, UU). What is the role of images in times of war and peace?

The E-team

**NOV
28**

Human Rights Watch operates on the front lines of Syria and Libya to document war crimes. Getting this information in the hands of criminal courts and media is a dangerous task. Q&A with dr. Brianne McGonigle Leyh (Human Rights, UU). How can victims of mass atrocities committed by governments and non-state actors get justice?

Breaking Beta

Separates fact from fiction

Is it possible to travel through time and space? How does our brain store memories? Where did all the antimatter go after the Big Bang? And will we ever happily marry a robot? In this series we investigate some of the most mind-blowing questions in science. Drinks are served during the Q&A.

Supported by UMC Utrecht.

OCTOBER
5.00 – 6.00 PM

UTRECHT SCIENCE PARK
USP CAFÉ

© Photocase.com / Kallejipp

Time Travel

**OCT
6**

Einstein taught us that time is relative. Does this mean that the classic movie *Back to the Future* has a realistic scenario? Prof. dr. Stefan Vandoren (Theoretical Physics, UU) takes us on a journey through time and space.

Antimatter Mysteries

**OCT
20**

In *Star Trek* antimatter is used to travel faster than light. Today, scientists are actually able to create antimatter particles in the lab. Prof. Thomas Peitzmann (Subatomic Physics, UU) explains what antimatter is and how it can help us understand the universe.

Mind the Memory

**OCT
13**

The main character in *Memento* is a man with short-term memory loss who tries to put the pieces of his past back together. Dr. Corette Wierenga (Cell Biology, UU) shows how a healthy brain manages to keep its cool as it stores experience after experience.

Relations with Robots

**OCT
26**

The movie *Her* shows us a world where humans engage in romantic relationships with computers. Can robots really understand human emotions? Dr. Zerrin Yumak (Information and Computing Sciences, UU) discusses how virtual characters work.

Onbetaalbare ontdekkingen

Over de waarde van wetenschap

“Ladies and gentlemen...We did it!” Natuurkundigen brachten hun ontdekking – de waargenomen zwaartekrachtgolven – als wereldnieuws. Dat werd het ook. Het lukte de Amerikaanse LIGO-detector een trilling kleiner dan een proton te observeren. Einstein kreeg daarmee gelijk, 100 jaar nadat hij de golven voorspelde. Een overwinning voor de wetenschap. Ondanks de aandacht voor de ontdekking worstelden wetenschappers in de

media om het belang ervan aan te tonen. Hetzelfde gold voor de ontdekking van het Higgsdeeltje, ook het resultaat van een geavanceerd staaltje technologie.

Het is het summum van menselijk vernuft, maar daar moet je dan wel wat voor over hebben. De kosten lopen in de miljarden. Toch is waarde niet altijd in geld uit te drukken. Is er sprake van een revolutie? En wat hebben we er aan? Grote projecten scheppen grote verwachtingen, maar kunnen die wel ingelost worden? Tijdens deze avond onderzoeken we natuurkundig wereldnieuws. Wat is fundamentele wetenschap waard?

Met prof. dr. Jo van den Brand (Gravitatieprogramma, Nikhef), dr. Daan Wegener (Geschiedenis en Filosofie van Wetenschap, UU) en Marcel Hulspas (wetenschapsjournalist).

25 OKTOBER
20.00 – 22.00 UUR

ACADEMIEGEBOUW
AULA

I.s.m. Descartes Centre.

Heilige huisjes

Over de religieuze mens

82% van de Nederlanders komt nooit of bijna nooit in een kerk en slechts 14% gelooft in een god. Toch trekt *The Passion* miljoenen kijkers en schermen politici met de joods-christelijke traditie in het publieke debat over de islam. Hebben we onze religieuze wortels eigenlijk wel doorsgesneden?

Het lijkt er niet op. We gaan niet massaal meer naar de kerk, maar zoeken wel op andere manieren naar hoe om te gaan met het bestaan, het leven en de dood. We versieren onze vensterbanken met boeddhabeeldjes, gaan massaal aan de mindfulness en organiseren kerkdiensten voor ongelovigen. Ook wereldwijd is religie springlevend: meer dan tachtig procent

van de bevolking is religieus en dit percentage groeit. Waarom lijken mensen niet zonder geloof in iets hogers te kunnen?

Het bestuderen van een heilig boek is niet voldoende om de praktijk van de gelovige te begrijpen. Want ook binnen de traditionele religies is er veel verscheidenheid. Zo zijn er moslims die mediteren en christenen die aan *voodoo* doen. En een evangelist in Oegstgeest houdt er andere rituelen en overtuigingen op na dan die in Oeganda. Wat betekent religie in de 21e eeuw?

In drie lezingen wordt het wat, hoe en waarom van religie onderzocht in de wereld van nu.

**2
NOV**

Wat geloven we?

Dr. Ernst van den Hemel
(Religiewetenschap, UU)

**9
NOV**

Hoe geloven we?

Prof. dr. Birgit Meyer
(Religiewetenschap, UU)

**16
NOV**

Waarom geloven we?

Dr. Elpine de Boer (Psychologie van religie, UL)

NOVEMBER

20.00 – 21.30 UUR

ACADEMIEGEBOUW

AULA

© Photocase.com / BLINKBLINK

Betweter Festival

Brengt knappe koppen bij elkaar

Op het Betweter Festival onderzoeken bezoekers de veelzijdigheid van de mens. Samen met wetenschappers analyseren we het lichaam, de psyche en het gedrag van de mens - haar behoeftes en haar verlangens, haar lichte én haar donkere kanten. Met talloze experimenten, performances, lezingen, muzikale optredens en talkshows. Ben jij nieuwsgierig? Fascineert de mens je mateloos? Kom dan naar het Betweter Festival: hét festival voor iedereen die buiten de gebaande paden wil denken.

Line-up: Naast vele topwetenschappers optredens van o.a. Jan Jaap van der Wal, Hans Sibbel (Lebbis), harpist Remy van Kesteren en het Broken Brass Ensemble.

Ticket €10 via www.betweterfestival.nl

30 SEPTEMBER
20.00 – 01.00 UUR

TIVOLIVREDENBURG
VERSCHILLENDE ZALEN

BETWETER FESTIVAL

Studium Generale

Zo 4 september	13.30
Di 6 september	20.00
Wo 7 september	20.00
Di 13 september	20.15
Wo 14 september	20.00
Ma 19 september	20.30
Di 20 september	20.00
Wo 21 september	20.00
Wo 28 september	20.00
Vr 30 september	20.00
Ma 3 oktober	19.00
Wo 5 oktober	20.00
Do 6 oktober	17.00
Di 11 oktober	20.15
Wo 12 oktober	20.00
Do 13 oktober	17.00
Ma 17 oktober	20.30
Di 18 oktober	20.00
Wo 19 oktober	20.00
Do 20 oktober	17.00
Di 25 oktober	20.00
Wo 26 oktober	20.00
Wo 26 oktober	17.00
Zo 30 oktober	13.30
Ma 31 oktober	19.00
Wo 2 november	20.00
Di 8 november	20.15
Wo 9 november	20.00
Wo 16 november	20.00
Ma 21 november	20.30
Di 22 november	20.00
Ma 28 november	19.00
Di 13 december	20.15

Najaarsprogramma 2016

Kunst ontregelt	Winkel van Sinkel
De Privacyrede	Academiegebouw
Autoriteit in crisistijd	Academiegebouw
Filosofisch Café: Over grenzen	Hofman Café
Wie geneest de geestezorg?	Academiegebouw
Science Café over geluk	Tivolivredenburg
Hoe inclusief is Nederland?	Academiegebouw
Wantrouwen en het recht	Academiegebouw
Alles voor de veiligheid	Academiegebouw
Betweter Festival	Tivolivredenburg
Movies & Science: Cartel Land	Filmtheater 't Hoogt
De Journalist als luis in de pels?	Academiegebouw
Time Travel	USP Café
Filosofisch Café: Harde waarheid	Hofman Café
Werk aan de winkel	Academiegebouw
Mind the Memory	USP Café
Science Café over muziek	Tivolivredenburg
Klimaatverandering: wie neemt het voortouw?	Academiegebouw
Wiens schuld is het?	Academiegebouw
Antimatter Mysteries	USP Café
Onbetaalbare ontdekkingen	Academiegebouw
Lagerhuisdebat	Academiegebouw
Relations with Robots	USP Café
Waar is de winst?	Winkel van Sinkel
Movies & Science: Frame by frame	Filmtheater 't Hoogt
Wat geloven we?	Academiegebouw
Filosofisch Café: Topsport	Hofman Café
Hoe geloven we?	Academiegebouw
Waarom geloven we?	Academiegebouw
Science Café over kick	Tivolivredenburg
Bedreigt populisme de democratie?	Academiegebouw
Movies & Science: E-team	Filmtheater 't Hoogt
Filosofisch Café: Porno is prima?	Hofman Café

COLOFON**Publicatiedatum**

1 augustus 2016

Vormgeving

Frank-Jan van Lunteren (collageboys.nl)

Drukwerk

Xerox

Fotografie

Cover: © Photocase.com / Maria Vaorin

Voorwoord: © Pexels.com

Mis niets!

Lukt het je niet om erbij te zijn of heb je een lezing gemist? Treur niet! Je kunt al onze lezingen ook bekijken via de livestream of achteraf op www.sg.uu.nl/videos.

Installeer ook onze Lezing Gemist-app op je iPhone of Android en luister in de trein of op de fiets naar lezingen van wetenschappers, denkers en schrijvers. Zoek in het archief naar lezingen op thema, spreker of laat je verrassen. Met een druk op de knop deel je activiteiten met je vrienden en zet je aanstaande evenementen in je agenda.

En natuurlijk kun je ons ook volgen op Facebook, Twitter en Youtube. Dan mis je nooit een leuk blog, interessante leestip, of die mooie stageplaats.

 www.twitter.com/SG_UU

 www.facebook.com/studiumgenerale.uu

 www.youtube.com/studiumgeneraleuu

 www.instagram.com/studiumgeneraleuu

**IS DE SPEURTOCHT NAAR DE BIG BANG
MILJARDEN EURO'S WAARD?**

**VERZIEKT OF VERRIJKT PORNO SEKS IN
DE SLAAPKAMER?**

**IS GELOVEN GOED VOOR JE
GEZONDHEID?**

